

***Anbringelse af børn og unge uden for
hjemmet hos medlemmer af slægten
- erfaringer fra USA***

Sanne Nissen Møller og Tine Egelund

***Børn, integration og ligestilling
Arbejdsrapport 9:2004***

Arbejdsrapport
Socialforskningsinstituttet
The Danish National Institute of Social Research

***Anbringelse af børn og unge uden
for hjemmet hos medlemmer af
slægten
- erfaringer fra USA***

Sanne Nissen Møller og Tine Egelund

***Børn, integration og ligestilling
Arbejdsrapport 9:2004***

Socialforskningsinstituttets arbejdsrapporter indeholder foreløbige resultater af undersøgelser og forarbejder til artikler eller rapporter. Arbejdsrapporter udgives i et begrænset oplag som grundlag for en faglig diskussion, der indgår som led i forskningsprocessen. Læseren bør derfor være opmærksom på, at resultater og fortolkninger i den færdige rapport eller artikel vil kunne afvige fra arbejdsrapporten. Arbejdsrapporter er ikke omfattet af de procedurer for kvalitetssikring og redigering, som gælder for instituttets forskningsrapporter.

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Slægtsanbringelser i USA: En stigende tendens.....	3
Børnenes alder ved anbringelse hos slægten.....	5
Problemprofiler	5
Hvad karakteriserer plejeforældre af slægten	7
Hvilke børn anbringes i familiepleje hos medlemmer af slægten.....	9
Hvad kendetegner de biologiske forældre	11
Hjælp – eller mangel på samme - til plejeforældre af slægten.....	12
Stabilitet i slægtsplaceringer	14
Kontinuitet i slægtsplaceringer	17
Sammenfatning og diskussion	18
Litteratur.....	23

Indledning

Dette arbejdsnotat er udarbejdet for Socialministeriet. Ministeriet har ønsket forskningsoversigten om *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet* (Egelund og Hestbæk 2003) suppleret med amerikansk forskning om anbringelse hos medlemmer af slægten. I forskningsoversigten blev dansk, nordisk og britisk forskning lagt til grund. Dette var begrundet med, at der er færre kulturelle ”oversættelsesproblemer”, når forskningsresultater skal tolkes og anvendes i lande, der har socialpolitiske systemer, som har stor eller en del ligheder med hinanden, mens der er grund til at anvende forskningsresultater fra væsentligt anderledes socialpolitiske kulturer med en vis forsigtighed.

Forekomsten af slægtsanbringelser og omfanget af forskning herom er imidlertid større i USA end på vor side af Atlanten. I den standende socialpolitiske debat om reformer på anbringelsesområdet er der derfor behov for supplerende at se på, om amerikansk praksis og forskning kan være til inspiration for den danske tænkning om slægtsanbringelser.

Socialministeriet har specielt ønsket en redegørelse for, om forskningen giver svar på:

- Om slægtsanbringelse egner sig specielt godt til nogle grupper af børn, for eksempel specifikke aldersgrupper, problemprofiler o.l.?
- Hvad de typiske problemer ved slægtsanbringelse er?
- Hvordan det offentlige kan bidrage til at løse disse problemer?

Socialministeriet har desuden ønsket, at redegørelsen har særligt fokus på slægtsanbringelse af de større børn.

Hovedresultaterne fra nordisk og britisk forskning kan ud fra forskningsoversigten (ibid.) sammenfattes således:

- Børn anbragt hos slægten bevarer hyppigere kontakt med de biologiske forældre og oplever således en højere grad af kontinuitet i anbringelserne.
- Sammenbrud i slægtsanbringelser forekommer sjældnere end i andre anbringelsesformer. Specielt i teenageanbringelserne er dette markant.
- Børn i slægtsanbringelser udvikler sig på niveau med børn i andre anbringelsesformer.

- Børn i slægtsanbringelser bevares hyppigere i deres oprindelige nærmiljø.
- Forekomsten af anbringelser hos slægtsmedlemmer er ukendt. Et forsigtigt dansk skøn er, at 5-8% af anbringelser er slægtsanbringelser¹.

Litteratursøgningen til denne oversigt over amerikansk forskning er foretaget i de internationale artikelbaser Ebsco og Ingenta. Der er søgt på emneordene *kinship care*, *kinship foster care*, *family foster care*, *family care* og *relative foster care*. En stor del artikler blev ved gennemgang bedømt som irrelevante, først og fremmest fordi de omhandlede almindelig familieplejeanbringelse. Enkelte artikler er også skilt fra, fordi de drejede sig om meget specielle detaljer af en slægtsanbringelse. I alt er 18 relevante artikler udvalgt og lagt til grund for dette arbejdsnotat. Der er desuden taget udgangspunkt i centrale forskningsoversigter på området.

Systematikken i arbejdsnotatet følger nedenstående oversigt:

- Udviklingen af slægtsanbringelser i USA.
- Børnenes alder ved anbringelse hos slægten.
- Problemprofilen, dvs. hvilke problemer der fører til anbringelse hos slægten.
- Hvad karakteriserer de børn, der anbringes, deres biologiske forældre og slægtsplejeforældre?
- Hjælp og ydelser til plejeforældre af slægten.
- Stabilitet i anbringelserne.
- Kontinuitet i anbringelserne.
- Sammenfatning og diskussion.

Slægtsanbringelser i USA: En stigende tendens.

Forekomsten af slægtsplejeanbringelser er som nævnt ukendt i Danmark, men andelen må skønnes at være uhyre beskeden. Amerikanske undersøgelser af anbringelsespraksis viser imidlertid, at der er sket en markant stigning i antallet af børn, der i USA er anbragt uden for hjemmet hos medlem-

¹ Også i Sverige, hvor muligheden for slægtsanbringelser efter Socialtjänst-loven altid skal undersøges, er den aktuelle andel af slægtsanbringelser ukendt. I Vinnerjung, Sallnäs & Kyhle-Westermarks (2001) undersøgelse af teenageanbringelser er knap 20% af de familieplejeanbragte unge (41% var anbragt i forskellige typer af institutioner) anbragt hos slægten.

mer af slægten (Scannapieco, Hegar & McAlpin 1997). Der er visse geografiske variationer, fx træder Illinois, New York og Californien særligt frem som områder, hvor antallet af slægtsanbragte børn enten overstiger eller er på samme niveau som antallet af børn i traditionel familiepleje (Gleeson & O'Donnell 1997), men udviklingen genfindes generelt i USA.

Wulcyn (1992) beskriver i sin analyse af udviklingen i anbringelsespraksis i Staten New York og Illinois fire tendenser, der samlet set medvirker til stigningen i antallet af slægtsanbragte børn. Det drejer sig om følgende tendenser:

- Stigning i nyanbringelserne.
- Fald i hjemgivelserne.
- Børn anbringes i yngre alder end hidtil.
- Slægtsanbringelser varer gennemsnitligt længere end andre anbringelser uden for hjemmet.

Disse forhold bidrager alle til en samlet stigning i volumen af slægtsanbragte børn, og det er en udvikling, som har medført større fokus på denne form for anbringelser i den amerikanske forskning. Grogan-Kaylor (2000) nævner i sin undersøgelse af, hvad der kendetegner børn, der slægtsanbringes og de familier, de anbringes fra, flere mulige årsager til stigningen i nyanbringelser hos slægtinge:

- Pragmatisk set er det en mulig måde at finde nye plejefamilier til et voksende behov, der ellers er vanskeligt at imødekomme.
- Den amerikanske lovgivning fremmer slægtsplaceringer med et krav om at skabe det mest familiære miljø og kontinuitet for det anbragte barn.
- Delstaterne i USA kan have et økonomisk incitament til at formalisere en slægtsanbringelse, idet de får løn til plejeforældre refunderet, mens økonomisk støtte til de biologiske forældre er en lokal statslig udgift.
- Og endelig kan et voksende fokus på kulturel og etnisk sensitivitet have en betydning, idet børn anbragt inden for slægten får mulighed for at vokse op i et miljø med samme etniske og kulturelle baggrund. I et multietnisk samfund som USA er der stigende opmærksomhed i børneforsorgen på, at det er centralt at give børnene mulighed for at bevare deres etniske tilhørsforhold og udvikle deres etniske identitet også under deres eventuelle anbringelsesforløb

Børnenes alder ved anbringelse hos slægten

Ud fra de få eksisterende nordiske undersøgelser var det forventet, at gruppen af større børn var godt repræsenteret blandt de slægtsanbragte børn. Af amerikansk forskning fremgår imidlertid, at denne antagelse ikke holder. I USA er der en overforekomst af mindre børn, der anbringes i slægtspleje. I konsekvens heraf omhandler dette arbejdsnotat såvel mindre som større børn anbragt i slægtspleje. I USA hænger denne aldersfordeling blandt slægtsanbragte børn sammen med, at større børn i det hele taget sjældnere anbringes i familiepleje, inklusive hos slægten. De anbringes oftere i institutioner, herunder fængselslignende institutioner, hvis kriminalitet indgår i deres problembillede.

Blandt forskere er der uenighed om, hvorvidt børnenes alder har nogen betydning for, om de anbringes hos slægtninge eller i traditionel familiepleje. I nogle undersøgelser (Dubowitz & Feigelman 1993) ser det ud til, at man er tilbøjelig til at anbringe de yngste børn hos slægten. I andre (Scannapieco m.fl. 1997) er det omvendt, mens børnenes alder i atter andre undersøgelser (Ehrle & Green 2002) ikke ser ud til at være udslagsgivende for, om barnet skal anbringes i slægtspleje eller almindelig familiepleje. Man kan således sige, at man i vid udstrækning vælger at anbringe mindre børn hos slægten, men det er ikke entydigt, om man foretrækker slægtspleje til de mindre børn frem for almindelig familiepleje.

Problemløsningsstrategier

Når man ser på de problemer, der giver anledning til anbringelse i slægtspleje, er det indledningsvis vigtigt at være opmærksom på, at amerikansk socialpolitisk lovgivning på børneområdet adskiller sig fra dansk. Amerikansk socialt arbejde i offentligt regi (Child Protective Services) med udsatte børn og unge er ensidigt beskyttelsesfokuseret. Dvs. at de eneste indgrebskriterier er, at børnene har været udsat for direkte overgreb, eller at de (som unge) selv bryder alvorligt mod sociale normer. Der er ikke i amerikansk lovgivning mulighed for at gribe ind i familier ud fra et velfærdsperspektiv, dvs. at støtte familier i at overkomme andre problemer (end overgreb), således at familierne får mere overskud til at tage vare på deres børn. Hjælp til familier ud over beskyttelsesperspektivet findes, men er organiseret via en lang række ideelle, frivillige, private m.m. organisationer. På denne socialpolitiske baggrund må man som udgangspunkt forvente, at de problemer, der giver anled-

ning til indgreb, herunder anbringelse, i USA, i almindelighed har en alvorligere karakter end i dansk socialt arbejde.

Anbringelsesårsagerne hos børn, der placeres i slægtspleje, viser sig hovedsageligt at være vanrøgt, eller at forældrene af forskellige årsager ikke er til stede - fx på grund af sygdom/hospitalsophold, fængsel, død eller at vedkommende simpelthen har forladt sit barn (Dubowitz & Feigelman 1993, Gleeson & O'Donnell 1997, Green & Berrick 2002). Anbringelsesårsagerne er kun i lille omfang fysisk og seksuel mishandling.

Der er forskningsmæssig enighed om, at vanrøgt er den mishandlingsform, der er tættest forbundet med fattigdom. I et samfund som det amerikanske med mange indre by ghettoer, præget af fattigdom, arbejdsløshed, voldelighed m.m., skal der desuden ganske meget til, før myndighederne griber ind over for vanrøgt. Man må derfor formode, at den vanrøgt, der her er tale om, har en alvorlig karakter, for eksempel fejlnæring eller sult, manglende beskyttelse af barnet i decideret farlige situationer eller omgivelser, negligerende af absolut nødvendig sygdomsbehandling, laden små børn uden opsyn og omsorg i længere perioder, fuldstændig følelsesmæssig utilgængelighed for barnet m.m. Nogle forskere, der beskæftiger sig med overgreb mod børn og overgrebenes virkninger på længere sigt, er af den opfattelse, at vanrøgt kan få alvorlige følger for børns udvikling: socialt, emotionelt og kognitivt². På denne baggrund må man antage, at tyngden af de problemer, amerikanske slægtsplejeforældre forventes at tage sig af, er stor.

Det er i tråd med forskningen på børneområdet i almindelighed, at man i praksis i beskrivelsen af de problemer, der giver anledning til anbringelse, orienterer sig imod forældres handlinger eller undladelser frem for at fokusere på børnenes problemer og symptomer. Amerikansk forskning ser ud til at bekræfte dette billede, idet undersøgelserne som hovedregel kun kan karakterisere problembilledet forældreorienteret og ikke med udgangspunkt i børnenes situation. For store børns vedkommende ændrer dette forældreorienterede mønster sig dog. Unge klienter vurderes oftere på deres egne vilkår, og som en konsekvens heraf belyser undersøgelser da også i højere grad de selvstændige problemer, der karakteriserer de unge. Dubowitz & Feigelman (1993) peger således på, at større børn, der anbringes hos slægten, oftere selv har psykiske problemer og adfærdsproblemer, som kan være vanskelige for slægtsplejeforældre (og andre plejeforældre) at håndtere. Følgelig vil det kræve

² For eksempel Cicchetti & Carlson (1989).

massiv støtte og supervision af plejeforældrene, da de skal være indstillede på at indgå i et samarbejde omkring behandling af den unge udover at yde almindelig omsorg³. I forlængelse heraf henviser Dubowitz & Feigelman (ibid.) også til andre undersøgelser, der påviser, at teenagere er mindre tilbøjelige til at blive slægtsplacerede.

En registerundersøgelse af Grogan-Kaylor i Californien (2000) peger desuden på, at når der faktisk fokuseres på barnets problemer, og barnet har helbredsproblemer, så nedsætter det sandsynligheden for at blive slægtsanbragt.

Det er således ikke ud fra den eksisterende forskning enkelt at svare direkte på det af Socialministeriet stillede spørgsmål om, hvorvidt slægtspleje egner sig specielt godt for nogle grupper af børn. Undersøgelserne stiller ikke direkte dette spørgsmål. Man kan imidlertid konstatere, at slægtspleje i praksis anvendes til børn med problemer af en ganske høj alvorsgrad, ikke mindst til børn, der karakteriseres af en vanrøgt, der er så alvorlig, at samfundsindgreb er nødvendige. Men kan således ikke sige, at man i amerikansk praksis forbeholder slægtspleje for børn, hvis problembilleder og udviklingstrusler er af moderat art.

Dubowitz & Feigelman (1993) giver det dobbelte budskab, at teenagere, der anbringes hos slægten, også kan have relativt alvorlige problemer i form af psykiske symptomer eller antisocial adfærd, men at dette kan påvirke anbringelsespraksis i retning af, at de særligt problembelastede unge anbringes under andre former end slægtsanbringelse.

En enkelt undersøgelse (Grogan-Kaylor, 2000) peger på en vis tilbageholdenhed med i praksis at anvende slægtsanbringelse til børn med udtalte helbredsproblemer.

Hvad karakteriserer plejeforældre af slægten

Forskning viser, at børn i slægtspleje oftere vokser op hos familier, der økonomisk og socialt er dårligere stillet end traditionelle plejefamilier. Der er således en overhyppighed af ældre, enlige kvinder (mormødre) med lavere uddannelse, dårligere helbred, dårligere økonomi og mange andre

³ I forvejen tilbydes slægtsplejeforældre markant mindre supervision, uddannelse og støtte end traditionelle plejeforældre, hvilket bliver behandlet i afsnittet om *hjælp – eller mangel på samme – til plejeforældre af slægten*.

børn i husholdet at tage vare på⁴. Desuden udgøres langt hovedparten af slægtsplejeforældrene i USA af afroamerikanere (Berrick, Barth & Needell 1994; Scannapieco & Jackson 1996; Scannapieco m.fl. 1997; Berrick 1997; Ehrle & Green 2002; Gebel 1996; Gleeson & O'Donnell 1997; Dubowitz & Feigelman 1993)⁵. Slægtsplejefamilierne i USA tilhører således en stor etnisk minoritet, der i det amerikanske stratificerede samfund udsættes for en social stigmatisering og diskrimination i forhold til hovedparten af samfundets sfærer (uddannelse, arbejde, bolig mm.). Den typiske slægtsplejeforælder er herved placeret i en underordnet og sårbar position sammenlignet med traditionelle plejeforældre, der typisk tilhører en hvid og højere samfundsklasse end slægtsplejeforældrene.

Nogle forskere mener, at årsagen til overrepræsentationen af afroamerikanere blandt slægtsplejefamilier beror på nogle kulturelle traditioner for i højere grad at tage sig af familiens børn – særligt blandt bedsteforældre, som også udgør hovedparten af slægtsplejeforældrene (Scannapieco m.fl. 1997; Keller m.fl. 2001). Hvis dette er tilfældet, kan kulturelle traditioner for slægtens varetagelse af børnepasningsopgaver således være en væsentlig forudsætning for, at et fænomen som slægtsplaceringer kan få en stor udbredelse. Kulturelle forskelle kan derfor betyde, at bestræbelser på at udvide antallet af slægtsplaceringer i Danmark måske ikke vil få samme gennemslagskraft som i USA.

Slægtsplejefamilierne bor oftere i almennyttige boliger i fattige kvarterer med mere vold, kriminalitet og stof-/alkoholmisbrug (Berrick 1997, Green & Berrick 2002), og sikkerheden i hjemmet er ligeledes lavere for slægtsfamilier. Det gælder både i forhold til trusler om og tilstedeværelse af vold og stof-/alkoholmisbrug og almindelig viden om fx førstehjælp. Familierne har mindre adgang til støtte, aflastning og børnepasning. Desuden viser en telefonsurvey blandt slægtsplejefamilier til 315 slægtsanbragte børn og traditionelle plejefamilier til 147 anbragte børn, at langt flere børn i slægtspleje end traditionel familiepleje er udsat for ernæringsmæssig risiko (ca. 50% mod 24%) (Ehrle & Green 2002).

⁴ Gleeson & O'Donnell undersøgelse af 77 slægtsanbringelser (1997) viste, at 56% af slægtsplejeforældrene havde 4-9 børn under 18 år boende hjemme. I Dubowitz og Feigelmans undersøgelse (1993) er medianen 3 børn i slægtsplejefamilierne.

⁵ En enkelt registerundersøgelse blandt 33 slægtsanbringelser og 56 traditionelle familieplejeanbringelser foretaget af Scannapieco m.fl. (1997) i Baltimore amt, USA, viser afvigende resultater mht. indtægts- og uddannelsesniveau, hvor der ikke var nogen forskel for de to typer plejefamilier. En spørgeskemaundersøgelse blandt 409 plejeforældre og 522 sagsbehandlere i Baltimore, USA, foretaget af Dubowitz og Feigelman (1993) viser dog, at de fleste slægtsplejeforældre havde et godt selvrapporeret helbred.

De levekår, som mange amerikanske børn anbragt hos slægten vokser op under, er således karakteriseret af fattigdom og fattigdommens forringelser af børns udviklingsmuligheder, fysisk farlige nærområder med mange antisociale forbilleder og ringe lokalt serviceudbud til børnefamilier. Hertil kommer, at omsorgspersonerne ofte er enlige, ældre, socialt dårligt stillede, helbredstruede kvinder med mange børn at tage sig af i en stor familie. Selvom den amerikanske situation ikke uden videre kan sammenlignes med danske realiteter, kan man antage, at slægtsanbringelser i Danmark også i nogen grad ville komme til at bygge på omsorgspersoner med relativt begrænsede ressourcer i forhold til befolkningen som helhed. Denne situation rejser flere socialpolitisk vigtige spørgsmål. Et er, efter hvilke standarder man ville bedømme plejeforældres egnethed til opgaven? Et andet er, hvordan man skal kompensere socialt dårligt stillede slægtsmedlemmer for de sociale forhold, der som udgangspunkt vil stille barnet ringere end dets jævnaldrende?

Som svar på Socialministeriets spørgsmål om, hvorvidt der eksisterer særlige problemer knyttet til slægtsanbringelse, må slægtsplejeforældrenes dårlige sociale situation betegnes som det største problem. Det er yderst begrænsede sociale ressourcer, disse slægtsplejeforældre har til at støtte dem i opgaven med at tage vare på et eventuelt problembelastet og udviklingstruet barn, ligesom deres muligheder for at kompensere barnet for særlige behov (i forhold til skolegang, sundhedsydelse, pasning m.v.) er stærkt begrænsede.

Hvilke børn anbringes i familiepleje hos medlemmer af slægten

Som allerede nævnt er det hovedsageligt forældrenes problemer frem for børnenes, man fokuserer på, når en anbringelse i familiepleje kommer på tale. Der er imidlertid ikke tvivl om, at børn anbragt i familiepleje - både inden for og uden for slægten - har problemer, når de sammenlignes med børn i al almindelighed.

Berrick, Barth og Needell (1994) har på baggrund af spørgeskemaer fra 246 slægtsplejeforældre og 354 almindelige plejeforældre bl.a. undersøgt anbragte børns adfærd - herunder adfærdsproblemer - samt deres fysiske og psykiske helbred. Resultaterne viste, at børn i slægtspleje og børn i almindelig familiepleje lignede hinanden med hensyn til sundhedsproblemer, adfærdsproblemer og skoleproblemer, der lå på samme niveau. Begge grupper havde dog problemer over det normale, dvs. at de anbragte børn var dårligere stillet end deres jævnaldrende, hvad helbred og antisocial adfærd angår.

Resultaterne er konsistente med andre undersøgelser og forskningsoversigter⁶, hvor det bl.a. fremhæves, at mange plejebørn i højere grad har vanskeligt ved at koncentrere sig, har udadreagerende adfærd i form af urolighed og aggression, er sent udviklede og har forskellige sundhedsmæssige problemer (bl.a. depression, astma, dårlige tænder og dårligt syn).

Keller m.fl. (2001) nåede imidlertid i sin undersøgelse af 240 anbragte børns adfærd frem til, at børnene i slægtspleje lignede børn i den generelle befolkning, men adskilte sig signifikant fra børn i traditionel plejefamilie, som konsekvent udviste lavere/færre kompetencer og flere adfærdsproblemer. Forskellene på de to grupper af anbragte børn blev dog mindre, når der blev korigeret for race og køn. Det viste sig således, at barnets race havde stor sammenhæng med adfærdsproblemer, idet farvede børn (uanset anbringelsessted) udviste signifikant færre adfærdsproblemer. Da det hovedsageligt er farvede børn, der anbringes i slægtspleje i USA, vil denne forskel dermed vise sig i slægtsplejeanbragte børns favør. De slægtsanbragte børn havde dog stadig – korigeret for race – signifikant færre adfærdsproblemer end børn anbragt i traditionel familiepleje og lignede i højere grad børn i den generelle befolkning.

Undersøgelser viser samstemmende, at det er karakteristisk for slægtsanbringelse, at der er en overhyppighed af afroamerikanere blandt de børn, der i USA anbringes i slægtspleje (Dubowitz & Feigelman 1993; Ehrle & Green 2002; Gleeson & O'Donnell 1997; Grogan-Kaylor 2000; Keller m.fl. 2001). Som tidligere nævnt kan det bl.a. hænge sammen med kulturelle traditioner blandt afroamerikanere for i højere grad at tage sig af slægtninges børn. En mulig tolkning kan dog også være, at der i det sociale arbejde kan herske en udbredt *forestilling* om denne kulturelle tradition, der gør at man i anbringelsesarbejdet i højere grad søger en løsning inden for slægten⁷.

Leslie m.fl. (2000) nuancerer i deres longitudinelle registerundersøgelse billedet af de slægtsplacerede børn. Deres resultater viser, at det er en yderst heterogen gruppe af børn, der anbringes i slægtspleje – både hvad angår problembillede, alder og anbringelseskarriere. De finder således tre grupper børn med forskellige karakteristika. Grupperne sammenlignes indbyrdes:

⁶ Fx Berrick (1997); Dubowitz & Sawyers (1994).

⁷ Det er således ikke et ukendt fænomen, at problemer kulturaliseres, dvs. placeres i en kulturel forståelsesmodel, hvor man søger at forklare problemer – og dermed også løsninger – på baggrund af kulturelle forskelle.

1. Børn, der kun er slægtsplacerede. Blandt dem er der en overrepræsentation af afroamerikanere, de er placeret på grund af vanrøgt eller fravær af forældre, de hjemgives hurtigere, nyder mere stabilitet og underkastes færre placeringer.
2. Børn, der både har været slægtsplacerede og anbragt i traditionel familiepleje. I denne gruppe er der en overrepræsentation af latinamerikanere. De udgør den yngste gruppe og har mere komplekse anbringelsesårsager end gruppe 1.
3. Børn, som både har været slægtsplaceret og anbragt i institution. Der er blandt dem en overrepræsentation af asiater og kaukasere (hvide amerikanere). Det er den ældste gruppe, de er placeret på grund af komplekse problembilleder og har ofte været udsat for overgreb af seksuel, fysisk og psykisk karakter. Denne gruppe har flest sammenbrud i anbringelserne og det største antal placeringer.
- 4.

Gruppe 2 og 3 slutter som regel anbringelseskarreren af i slægtspleje.

Denne undersøgelse viser, at slægtspleje - trods overhyppigheden af anbringelse af mindre børn med afroamerikansk baggrund – anvendes i USA til en varieret vifte af børn, der adskiller sig fra hinanden etnisk, aldersmæssigt og i deres problemprofil.

Hvad kendetegner de biologiske forældre

Blandt de biologiske forældre, hvis børn bliver anbragt i familiepleje hos medlemmer af slægten, er der naturligvis også en overhyppighed af afroamerikanere (Gleeson & O'Donnell 1997).

Anbringelsesårsagen er som tidligere nævnt primært vanrøgt, men forældrene er derudover karakteriseret af et komplekst problembillede. Gleeson og O'Donnell (1997) finder således i deres undersøgelse af 77 slægtsanbringelser (baseret på interviews med sagsbehandlere) et ganske sammensat problembillede:

- Stofmisbrug forhindrede 81% af mødrene i at tage sig af deres børn.
- 30% manglede en bolig.
- 14% havde problemer med kriminalitet.
- 11% havde dårlig økonomi.
- 11% havde psykisk sygdom.
- 8% var psykisk udviklingshæmmede.

Disse tal viser, at de slægtsanbragte børns mødre havde et alvorligt og komplekst problembillede. I nogen grad ser det ud som om, anbringelsen har med mødrenes fattigdom at gøre (manglende bolig, dårlig økonomi). Først og fremmest fylder det imidlertid, at mødrene var belastet af psykosociale problemer og herunder specielt misbrugsproblemer af en grad, så de ikke evnede at tage sig af børnene.

Hjælp – eller mangel på samme - til plejeforældre af slægten

Det er ubestridt, at den hjælp, som muligvis kunne imødegå eller kompensere for nogle af de dårlige vilkår, som slægtsplejefamilierne lever under, ikke kommer disse plejefamilier til gode. Der er således en række karakteristiske faktorer, der i den forbindelse gør sig gældende (Berrick, Barth & Needell 1994, Gebel 1996, Dubowitz & Feigelman 1993, Ehrle & Green 2002, Gleeson & O'Donnell 1997)⁸:

- Plejeforældre af slægten modtager langt færre ydelser i form af tilbud om supervision og kurser.
- De modtager lavere plejeløn end traditionelle plejefamilier.
- Generelt er der også et mindre samarbejde mellem de sociale myndigheder og plejeforældre af slægten vedrørende handleplan og mål med anbringelsen.

Mange børn i slægtspleje modtager desuden ikke tiltrængt medicinsk og psykologisk hjælp (Leslie m.fl. 2000).

Dvs. at slægtsplejeforældre er dårligere stillet med hensyn til hjælp til at håndtere de ofte svære udviklingsproblemer, deres plejebørn har, og de har ringere information om anbringelsens mål og mindre støtte til at realisere målene. Der stilles fra samfundets side også færre ressourcer til rådighed til behandling af slægtsanbragte børns psykiske og somatiske skader. Desuden befinder slægtsplejeforældrene sig økonomisk i en situation, som stiller plejebørnene ringere end deres jævnaldrende i almindelighed og andre anbragte børn i særdeleshed i forhold til udfoldelse, fritid og dagligdags materielle goder, såfremt slægtsplejeforældrene ikke kompenseres for udgifterne til barnet på

⁸ Disse forhold genfindes i de skandinaviske og britiske forskningsresultater (cf. Egelund & Hestbæk 2003; Flynn 2002).

lige fod med andre plejeforældre. Endelig kan den ringere kontakt med myndighederne betyde, at tilsynet med denne form for pleje er sparsomt, og at det offentlige ikke i samme omfang som hos andre plejefamilier har adgang til indsigt i plejehjemmets kvalitet. Schwartz peger i sin analyse af amerikansk vederlagspolitik (2002) på, at den lavere ydelse til plejeforældre af slægten kan bero på kulturelle opfattelser af bl.a. race, køn, alder og fattigdom, hvor den typiske slægtsplejeforælder - sort, ældre kvinde med meget få økonomiske midler - falder ind under adskillige sociale kategorier, der ikke vurderes særlig højt i det amerikanske samfund. Den underordnede og sårbare position, som den typiske slægtsplejeforælder herved indtager, forstærkes yderligere af den manglende økonomiske støtte og af, at det ikke anerkendes socialt som et bidrag til samfundet, at vedkommende tager et slægtsbarn i pleje (ibid.). Men som Schwartz også påpeger, så kræver en ændring også, at man tager stilling til, om eksempelvis slægtsplejeforældre skal opfylde de samme krav som traditionelle plejeforældre for at modtage samme tilskud, og hvordan uformel slægtspleje skal finansieres sammenlignet med formel slægtspleje⁹.

Alt i alt peger amerikanske undersøgelser på, at slægtspleje ofte i praksis administreres som en anbringelsesform, inden for hvilken det offentlige ikke i samme grad som for andre anbragte børn sikrer de slægtsanbragte børn støtte til deres udvikling, behandling af deres lidelser, acceptable materielle kår og tilsyn med kvaliteten af deres anbringelse.

Socialministeriet har stillet det spørgsmål, hvad det offentlige kan gøre for at løse problemer, knyttet til slægtsanbringelse. I amerikansk forskning peges på det problem, at socialt dårligt stillede slægtsplejeforældre kan have vanskeligere end andre plejeforældre ved at imødekomme barnets omsorgsbehov (for eksempel sundhedsydelser, sikre boligforhold, kvalificeret skolegang og fritid). Det er ud fra sådanne amerikanske forskningsresultater vor opfattelse, at man, hvis man socialpolitisk vil styrke anvendelsen af denne anbringelsesform, må sikre, at børn, der anbringes hos slægten får samme gode opvækstvilkår, som det tilstræbes i andre plejefamilier.

⁹ Reglerne i Danmark sonderer ikke mellem de to typer af plejeforældre i forhold til plejevederlag. Det er ukendt, hvordan praksis udmønter sig i Danmark, men fra Sverige ved man, at svensk praksis giver lavere ydelser til disse slægtsplejefamilier på linie med den amerikanske praksis til trods for, at svenske regler som de danske heller ikke sonderer mellem plejeløn til slægtsmedlemmer og plejeløn til traditionelle plejeforældre. Schwarz' refleksioner kan tyde på, at man ikke i USA følger regler, der stiller de samme krav til godkendelse af slægtsplejeforældre som af andre plejeforældre. Refleksionerne tyder også på (og støttes af andre undersøgelser), at der i USA kan være en stor gråzone af uformelle slægtsanbringelser, i hvilke slægtsmedlemmerne overhovedet ikke honoreres for plejen af barnet. Desuden forekommer der store variationer delstaterne imellem (ibid.).

Stabilitet i slægtsplaceringer

Flere amerikanske undersøgelser peger på, at der er mindre sandsynlighed for, at plejeforholdet bryder sammen i slægtsanbringelser end i traditionelle plejefamilier (Berrick 1997; Dubowitz & Feigelman 1993, Green & Berrick 2002). Disse resultater er konsistente med andre britiske og svenske undersøgelsesresultater (Egelund & Hestbæk 2003).

Terling-Watt (2001) peger dog på en undtagelse fra de almindelige resultater om en større stabilitet i slægtsanbringelserne. Det gælder de slægtsanbringelser, der bliver af længerevarende karakter, fordi barnet ikke kan hjemgives. I disse tilfælde er sammenbrudsfrekvensen på linie med sammenbrudsfrekvensen i andre typer af anbringelser (næsten 50%). Men ser man kortere, middellange og længerevarende slægtsanbringelser under et, er det et gennemgående resultat, at stabiliteten i slægtsanbringelser er højere end ved anbringelse i familiepleje uden for slægten.

I forbindelse med den højere stabilitet i slægtsanbringelser er der nogle forhold, der gør sig gældende, som forskerne sædvanligvis er enige om (Berrick 1997, Green & Berrick 2002, Courtney & Barth 1996, Courtney 1995, Scannapieco m.fl. 1997, Wulcyn 1992):

- Børn i slægtspleje hjemgives i et langsommere tempo end børn i traditionel familiepleje.
- Børnene bliver oftest hos den samme plejefamilie under hele placeringen.
- Der er mindre risiko for genplacering, når først børnene er hjemgivet til den oprindelige familie.
- I mange tilfælde bor børnene allerede hos slægtningene på det tidspunkt, hvor de sociale myndigheder involveres i sagen. Gleeson og O'Donnell (1997) fandt således i deres undersøgelse af 77 sager om slægtsplacering, at hele 25% af de slægtsanbragte børn allerede boede hos slægtsplejeforældrene inden den officielle anbringelse.

Årsagerne til den langsommere hjemgivelse tyder på at være mangesidede, og der peges på flere mulige faktorer:

- Slægtninge har mindre kontakt med det sociale system end traditionelle plejeforældre, og det ser derfor ud til, at der arbejdes mindre målrettet på hjemgivelse både fra slægtningenes og fra det offentliges side.

- Sagsbehandlerne har ofte tillid til, at slægtningene giver barnet familiekontinuitet, således at hjemgivelsen ikke haster så meget i forhold til at opfylde dette behov.
- Slægtninge tilbydes ikke kurser og supervision i at støtte barnets udvikling i samme omfang som almindelige plejeforældre, og et rehabiliterende miljø for børnene opbygges derfor også langsommere end i de traditionelle plejefamilier.¹⁰
- Der kan være et muligt økonomisk incitament for de biologiske familier, idet slægtsplejeforældre modtager en højere ydelse, end de biologiske forældre ville gøre. De i forvejen økonomisk trængte familier har derfor bedre vilkår ved at lade barnet været anbragt hos slægtninge i længere tid.

At færre slægtsanbragte børn genanbringes efter hjemgivelse til oprindelig familie kan tyde på, at den langsommere hjemgivelse kan have en positiv effekt, forstået på den måde, at forældrene har tid til at få bragt de problematiske forhold i orden inden hjemgivelsen og derved får mulighed for at kunne tilbyde et stabilt hjem til barnet. En anden tolkning kan være, at den øgede kontakt mellem barn og biologiske forældre, der er under en slægtsanbringelse (i sammenligning med traditionel familiepleje), giver bedre mulighed for tætte og gode relationer og dermed for, at familien fungerer godt efter en hjemgivelse.

Der er fundet forskellige resultater med hensyn til sandsynligheden for, at børn i slægtspleje hjemgives. Courtney og Barth (1996) peger på en større hyppighed i hjemgivelse af slægtsanbragte børn sammenlignet med børn placeret i traditionel familiepleje, mens Green og Berrick (2002) i deres forskningsoversigt finder den samme sandsynlighed for hjemgivelse til den oprindelige familie¹¹. Man kan således ikke entydigt svare på, om børn, der er anbragt i slægtspleje, har en højere sandsynlighed for at blive hjemgivet end børn, anbragt under andre anbringelsesformer.

Bortadoption af børn, der anbringes uden for hjemmet og ikke vurderes til at kunne komme hjem, er en hyppigt anvendt foranstaltning i USA. Et væsentligt princip for anbringelsesarbejdet er ”permanency planning”. Dvs. at der tidligt i forløbet skal tages stilling til, hvordan man bedst kan forestille sig barnets fremtid, og der skal foretages en planlægning af barnets forløb, der i videst muligt omfang kan sikre en permanent og stabil ordning for barnet. I en ”permanency planning” proces vil to

¹⁰ Forholdet omkring kurser og supervision behandles yderligere i afsnittet *Hjælp – eller mangel på samme – til plejeforældre af slægten*.

¹¹ Resultaterne er konsistente med Berricks egen undersøgelse af familieplejeforhold i Californien (1997).

vigtige alternativer være, om familiens forhold kan forbedres, så barnet kan komme hjem og forblive hjemme, eller om barnet bør bortadopter. Adoption ses således som en ønskværdig løsning for de børn, som ikke anses for at kunne opnå permanens i eget hjem. I lys af dette er det i amerikansk socialpolitisk og forskningsdiskussion bemærket, at slægtsplejeforældre i nogle undersøgelser ser ud til at have mindre tilskyndelse til adoption af plejebarnet end andre plejeforældre¹². Ofte vil rationalet for dette være, at man alligevel er ”i familie”, eller at adoption kan være vanskelig, hvis man også har nære biologiske bånd til barnets forældre. I Danmark er denne diskussion om slægtsplejeforældres tilbøjelighed til at adoptere ikke relevant, idet tvangsadoptioner ikke indgår som et centralt middel i børnearbejdet.

I socialarbejdernes overvejelser om stabilitet i anbringelsen indgår også årsagerne til anbringelsen og problembilledet i den biologiske familie. Flere undersøgelser peger på hensynet til barnets sikkerhed som hovedårsagen til, at børn som er fysisk og/eller seksuelt mishandlet overvejende anbringes i traditionel familiepleje frem for hos medlemmer af slægten (fx Grogan-Kaylor 2000). Usikkerheden beror på, om slægten, som barnet anbringes hos, kan opretholde grænserne for kontakten mellem barnet og dets biologiske forældre. Besøg af biologiske forældre er ofte uovervåget i slægtsplejefamilier, og forældrene kan derfor have uhensigtsmæssig adgang til samvær med børn, som de har mishandlet. Dvs. at slægtsplejeforældrene fysisk skal beskytte barnet mod yderligere overgreb og trusler fra de biologiske forældre. Plejeforældrene skal også have forståelse for, hvor alvorlig en trussel de biologiske forældre - og dermed som oftest slægtsplejeforældrenes egne biologiske børn - udgør for plejebørnene. Terling-Watt (2001) peger på, at dette problem faktisk er den hyppigste årsag til, at slægtsanbringelser, der ellers potentielt kunne udgøre varige anbringelser, bryder sammen.

Dette rejser - med udgangspunkt i Socialministeriets spørgsmål - endnu et problem, som kan være knyttet til slægtsanbringelser. Det ser ud, som om det i ekstreme situationer, hvor barnet er anbragt på grund af overgreb, og en del af anbringelsens formål er at beskytte barnet, kan udgøre et problem for en slægtsplejeforælder at yde den tilstrækkelige beskyttelse, fordi familiebandene kan gøre det vanskeligere at sætte grænser for biologiske forældres adfærd. I det offentlige arbejde med slægtsanbringelser er det derfor væsentligt at overveje, om beskyttelsesmålsætningen står centralt i anbringelsen, og om man i så fald skal vælge slægtsanbringelse. Hvis man vælger det, er det væsent-

¹² I artiklerne er der forskellige bud på, hvorvidt slægtninge er villige til at adoptere de børn, de har i pleje (Berrick, Barth & Needell 1994, Berrick 1997, Gleeson & O'Donnell 1997).

ligt at støtte slægtsplejeforældrene i, hvordan man bedst håndterer eventuelle konflikter, samt at følge tæt op, hvordan anbringelsen og kontakten med de biologiske forældre forløber.

Kontinuitet i slægtsplaceringer

Det er en overordnet antagelse, at kontinuitet i barnets liv i form af en hyppig, tryk og god kontakt mellem barnet og forældrene, er med til at fremme barnets trivsel og udvikling. Argumentet bygger på, at denne kontakt er vigtig for, at barnet kan håndtere savnet af og bekymringerne for forældrene, kan opnå en realistisk opfattelse af forældrenes relation til barnet, kan udvikle en sammenhængende identitet og forståelse af sin fortid, og ikke mindst kan opbygge en relation, der giver bedre mulighed for hjemgivelse. Det er dog indtil nu forskningsmæssigt uklart, hvilken betydning kontakt med de biologiske forældre har for barnet og for barnets anbringelsesproces. Hidtidige undersøgelser har haft metodiske mangler, der betyder, at det ikke entydigt kan siges, at kontakt med forældrene ofte fører til hjemgivelse, til bedre tilpasning for barnet til anbringelsesstedet eller til færre sammenbrud i anbringelserne¹³ (jf. Egelund og Hestbæk 2003).

Amerikansk forskning viser, at kontakten mellem anbragte børn og deres biologiske familie er større for børn anbragt hos slægten end for de børn, der anbringes i traditionel familiepleje:

- Slægtsplacerede børn har langt mere kontakt med deres biologiske forældre end børn anbragt i traditionel familiepleje, hvilket fremhæves som et positivt aspekt ved slægtspleje (Berrick, Barth & Needell 1994, Ehrle & Green 2002).
- Slægtsplacerede børn anbringes oftere sammen med søskende end børn i traditionel familiepleje (Gleeson & O'Donnell 1997) og har også mere kontakt til søskende, som de ikke er anbragt sammen med (Ehrle & Green 2002). Anbragte børns forhold til søskende er relativt uundersøgt. Af enkelte undersøgelser fremgår dog, at søskende er centralt placeret i anbragte børns tankeverden (cf. Egelund & Hestbæk 2003). Dette kunne tale for, at det kan være en fordel for børnene at blive anbragt sammen med søskende.

Endvidere viser Berrick's undersøgelse (1997) af 29 slægtsplejeforældre og 33 almindelige plejeforældre, at der blandt de slægtsplacerede børn var en kvalitativt bedre relation mellem barnet og

¹³ Dette gælder med den undtagelse, at der er godt forskningsmæssigt belæg for, at forældrekontakt modvirker sammenbrud, når det gælder større børn.

den biologiske mor, mens begge former for plejeforældre beskrev deres egne relationer til barnet i positive vendinger.

Der er dog en undersøgelse blandt slægtsanbragte børn i Houston, Texas, der peger på, at den fortsatte kontakt med forældrene kan være hovedårsag til sammenbrud i potentielt varige slægtsplaceringer, altså i de anbringelser, hvor børnene ikke forventes hjemgivet til de biologiske forældre (Terling-Watt 2001). Problemet er som tidligere nævnt, at slægtninge kan have vanskeligt ved dels at *forstå*, at deres eget barn (ofte det anbragte barns mor) kan udgøre en trussel overfor det barn, de har i pleje, og dels i praksis *håndhæve* grænserne for kontakten (ibid.).

Forskningen peger altså overvejende på, at børn anbragt hos slægten hyppigere bevarer kontakt med de biologiske forældre og således oplever højere kontinuitet i deres liv forud for og under anbringelserne. Slægtsanbringelser ser derved ud til i højere grad at tilgodese kravet om, at barnet kender til og er i samspil med sine rødder.

Sammenfatning og diskussion

Det er en vigtig konstatering fra amerikansk forskning, at en stor andel af børnene anbringes i slægten med en alvorlig social baggrund. Dette gælder målt på mødrenes problemer og på den opvækst under vanrøgtende forhold, som er anledningen til anbringelsen af mange af børnene. Det kan således ud fra forskningen konstateres, at anbringelse i slægten ikke blot vedrører børn med moderate problemer. Mange af børnene må antages at være meget sårbare eller allerede have manifesterede problemer.

Det kan også konstateres, at det er mindre børn, der udgør grundstammen i amerikanske slægtsanbringelser. Dvs. at der ikke i USA er forbehold overfor at lade ældre bedsteforældre varetage omsorgen for ret små børn. Plejeforældres relativt høje alder kan være af mindre betydning, når man regner med kortvarige anbringelser. Alderen rejser imidlertid nogle særlige spørgsmål, hvis anbringelsen forventes af blive lang, idet man her skal tænke i et 10-15-års perspektiv, hvis et stabilt forløb for barnet skal sikres. Det er imidlertid ikke kun små børn, der anbringes hos slægten. Som nævnt er slægtsanbragte børn en heterogen gruppe, også aldersmæssigt, og man kan på denne baggrund sige, at amerikanske erfaringer ikke taler imod, at slægtsanbringelser kan anvendes for børn i

forskellige aldersgrupper. Forskning fra andre lande end USA, herunder fra Sverige, giver ikke grund til at betvivle, at slægtsanbringelser også kan fungere for større børn.

Et tredje hovedresultat er, at gamle fattige bedstemødre med ringere støtte faktisk formår både at passe børnene og balancere hensynet til den biologiske forælder på en måde, som i kvalitet modsvarer almindelig familiepleje. Det er væsentligt i denne sammenhæng at understrege, at slægtsanbringelse ikke er et vidundermiddel. Det er ikke påvist, at slægtsanbringelse har væsentligt mere positive effekter for børnene end anbringelse under andre forhold. Det centrale er imidlertid, at anbringelse hos slægten tilgodeser børnenes udvikling på samme niveau som andre anbringelser. Desuden kan slægtsanbringelse opvise bedre resultater i nogle henseender. Det gælder børnenes bevarelse af båndene til de biologiske forældre og tilknytningen til deres sædvanlige miljø og nærområde, og det gælder færre sammenbrud i anbringelserne og dermed større stabilitet i anbringelsen. Men der gælder overordnet det samme for slægtsanbringelser som for andre anbringelser, nemlig at børnene har ekstraordinære behov og ikke kan kompenseres for deres udviklingsmæssige skader, med mindre anbringelsesforanstaltningerne også har en sådan ekstraordinær kvalitet, at de har sandsynlighed for at frembringe positive effekter.

Vanrøgt er den hyppigste anbringelsesårsag, når amerikanske børn placeres hos medlemmer af slægten. Og trods det forhold, at vanrøgt er en overgrebsform, der kan få særdeles alvorlige følger for børns sociale, emotionelle og kognitive udvikling, er der resultater, der peger på, at man i USA anser vanrøgt for det problem, som slægtsanbringelser især kan være velegnede til at varetage. Andre former for overgreb (særligt fysiske og seksuelle) indebærer ifølge nogle undersøgelser, at slægtsplejeforældrene skal tage nogle særlige hensyn, der kan være vanskelige for dem at håndtere. Her tænkes på problemerne for slægtninge (ofte bedsteforældre) med dels at *forstå*, at deres eget barn (ofte det anbragte barns mor) kan udgøre en trussel over for det barn, de har i pleje, og dels i praksis at *håndhæve* grænserne for kontakten mellem barnet og dets biologiske forældre og beskytte barnet mod yderligere overgreb og trusler. Det skal dog bemærkes, at der til nu er få forskningsresultater til støtte for dette. Det skal også bemærkes, at slægtsplejeforældre ifølge forskningen i noget omfang faktisk varetager omsorgen for børn, der har været udsat for alvorlige overgreb fra plejeforældrenes biologiske børns side. Det centrale i denne sammenhæng er nok at påpege, at plejeforældre fra slægten har en dobbelt relation til forskellige parter, der kan have modsatrettede interesser. Det er et grundvilkår, som er vanskeligt at håndtere inden for tætte familierelationer. Og det er en

opgave, man i praksis skal være opmærksom på ved etableringen af slægtsplejeforhold og yde plejeforældrene støtte til at varetage.

Støtten, eller rettere den manglende støtte, til slægtsplejeforældre udgør et problem i amerikansk praksis omkring slægtsanbringelser. Børn, der i dag anbringes (specielt langvarigt), har som nævnt ekstraordinære behov, og det kræver støtte fra den anbringende myndighed - både økonomisk og i form af supervision, kurser og samarbejde – for som plejeforældre at kunne bidrage med noget ekstraordinært til børnenes udvikling.

Selvom den amerikanske situation ikke uden videre kan sammenlignes med danske realiteter, må man antage, at slægtsanbringelser i Danmark også i nogen grad ville komme til at bygge på omsorgspersoner med relativt begrænsede ressourcer i forhold til befolkningen som helhed. Det følger af, at familierne til anbragte børn i altovervejende grad udgøres af socialt dårligt stillede mennesker. Det rejser derfor det centrale spørgsmål om, hvordan man skal kompensere socialt dårligt stillede slægtsmedlemmer for de sociale forhold, der som udgangspunkt vil stille barnet ringere end dets jævnaldrende, der er anbragt under andre former.

Hvis amerikanske erfaringer for, at potentielle slægtsplejeforældre er ældre, socialt dårligt stillede mennesker, der lever i omgivelser med mange sociale problemer, også ville vise sig gyldige i Danmark, hvis slægtsanbringelser blev et mere almindeligt fænomen, kræver det en grundig gennemtænkning af området. Det er en dansk tradition så vidt muligt at opspore plejeforældre i ”overskuds-familier”, der socialt, mentalt, psykisk m.m. har åbenbare ressourcer. Det vil være en væsentlig udviklingsopgave både at kunne identificere de slægtsmedlemmer, der trods mindre åbenbare ressourcer har meget at byde på, at støtte dem helhedsorienteret i varetagelsen af opgaven og samtidigt sikre en ensartet høj kvalitet uanset anbringelsesform.

Sammenfattende peger amerikansk forskning på kendetegn ved slægtsanbringelser, der giver grund til at tage denne anbringelsesform alvorligt. Slægtsanbringelse varetager omsorgen for børn med relativt alvorlige problemer og har effekter for børnenes udvikling på linie med almindelig familieplejeanbringelse. Desuden er slægtsanbringelser bedre til at fremme børnenes kontakt med biologiske forældre, forhindre sammenbrud i anbringelsen og bevare børnene i deres oprindelige miljø. Forskningen peger imidlertid også på, at der er en fare for, at slægtsanbringelse i praksis bliver gen-

nemført på dårligere vilkår end andre familieplejeanbringelser, idet plejeforældre af slægten ikke får samme støtte til børnenes udvikling, sundhed og forsørgelse som andre plejeforældre.

Socialministeriets i indledningen nævnte spørgsmål lød således:

- Egner slægtsanbringelse sig specielt godt til nogle grupper af børn, for eksempel specifikke aldersgrupper, problemprofiler o.l.?
- Hvad de typiske problemer ved slægtsanbringelse er?
- Hvordan det offentlige kan bidrage til at løse disse problemer?

Der kan ikke ud fra hovedresultaterne svares direkte på det første spørgsmål, idet ingen undersøgelser har dette specifikke fokus. Det kan dog konstateres, at man i amerikansk anbringelsespraksis anvender slægtspleje til børn i alle aldre, selvom det hyppigst er mindre børn, der anbringes hos slægtsmedlemmer. Det kan også konstateres, at slægtsanbringelse ikke blot imødekommer børns behov, når de opviser mildere symptomer (eller skader), men også dækker problemer af en relativt høj alvorsgrad, ikke mindst alvorlig vanrøgt. I amerikansk forskning peges der på en vis tilbageholdenhed i praksis med at slægtsanbringe børn med udtalte helbredsproblemer og børn, der har været udsat for mishandling af fysisk eller seksuel art. Ud fra enkelte undersøgelser kan det også se ud, som om den samme tilbageholdenhed er til stede, hvis der er tale om unge med udtalte psykiske skader eller antisocial adfærd.

Svaret på det andet spørgsmål er, at amerikansk forskning peger på, at slægtsanbringelse er behæftet med det hovedproblem, at plejeforældre er ældre, fattige kvinder, der skal tage vare på en ofte stor børneflokk i børnefjendtlige omgivelser præget af vold, fattigdom og ringe serviceforsyning til børnefamilier.

Nogle undersøgelser peger desuden på, at det potentielt kan være et problem at beskytte et anbragt barn mod overgreb, hvis barnet er anbragt på grund af de biologiske forældres mishandling.

Vi drager ud fra de amerikanske forskningsresultater den slutning, at det offentlige kan bidrage til at løse disse problemer ved at sikre, at børn, der anbringes hos slægten får samme gode opvækstvilkår, som det tilstræbes i andre plejefamilier.

I forhold til børn, der skal anbringes med udgangspunkt i mishandling af dem, bør det offentlige overveje, om en slægtsanbringelse af dem yder dem tilstrækkelig beskyttelse. Vælger man at slægtsanbringe sådanne børn, bør der ydes særlig hjælp til plejeforælderen til at kunne håndtere eventuelle konflikter, og anbringelsens forløb bør følges tæt.

Litteratur

Berrick, Jill D.; Barth, Richard; Needell, Barbara

1994 A comparison of kinship foster homes and foster family homes: Implications for kinship foster care as family preservation. I *Children and Youth Services Review*. Vol. 16(1/2): 33-63

Berrick, Jill D.

1997 Assessing quality of care in kinship and foster family care. I *Family Relations*. Vol. 46(3): 273-280

Cicchetti, D. & Carlson V. (eds)

1989 *Child maltreatment. Theory on the causes and consequences of child abuse and neglect*. Cambridge: Cambridge university press.

Courtney, Mark E.; Barth, Richard

1996 Pathways of Older Adolescents out of Foster Care. Implications for Independent Living Services. I *Social Work*. Vol. 41(1): 75-83.

Courtney, Mark E.

1995 Reentry to Foster Care of Children Returned to Their Families. I *Social Service Review*. Vol. 69(2): 226-241.

Dubowitz, H.; Sawyer, R.J.

1994 School behavior of children in kinship care. I *Child abuse and neglect*. Vol. 18(11): 899-911.

Dubowitz, H.; Feigelman, S.

1993 A profile of kinship care. I *Child Welfare*: Vol. 73(2): 153-169.

Egelund, Tine og Hestbæk, Anne-Dorthe

2003 *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt*. København: Socialforskningsinstituttet, Rapport 03:04.

Ehrle, Jennifer; Green, Rob

2002 Kin and non-kin foster care - findings from a national survey. I *Children and Youth Services Review*. Vol 24(1/2): 15-35.

Flynn, R.

2002 Research Review: kinship foster care. I *Child & Family Social Work*. Vol. 7: 311-321.

Gebel, Timothy J.

1996 Kinship care and non-relative family foster care: A comparison of caregiver attributes and attitudes. I *Child Welfare*. Vol. 75(1): 5-19.

Gleeson, James P.; O'Donnell, John

1997 Understanding the complexity of practice in kinship foster care. I *Child Welfare*. Vol. 76(6): 801-826.

Green, Rob; Berrick, Jill D.

2002 Kinship care: An evolving service delivery option. I *Children and Youth Services Review*. Vol. 24(1/2): 1-14.

Grogan-Kaylor, Andrew

2000 Who goes into kinship care? The relationship of child and family characteristics to placement into kinship foster care. I *Social Work Research*. Vol. 24(3): 132-141.

Keller, Thomas E.; Wetherbee, Kathleen; Le Prohn, N.; Payne, Wincent; Lamont Elena R.

2001 Competencies and problem behaviors of children in family foster care: Variations by kinship placement status and race. I *Children and Youth Services Review*. Vol. 23(12): 914-940

Leslie, Laurel K.; Landsverk, J.; Horton, M.B.; Ganger, W.; Newton, R.R.

2000 The heterogeneity of children and their experiences in kinship care. I *Child Welfare*. Vol. LXXIX(3): 315-334.

Scannapieco, Maria; Hegar, Rebecca L; McAlpin, Catherine M

1997 Kinship care and foster care: A comparison of characteristics of outcomes. I *Families in Society*. Vol. 78(5): 480-488.

Schwartz, Ann E.

2002 Societal value and the funding of kinship care. I *Social Service Review*. (September) Pp. 430-459.

Terling-Watt, Toni

2001 Permanency in Kinship. I *Children and Youth Services Review*. Vol.23(2): 111-126.

Vinnerljung, Bo; Sallnäs, Marie; Westmark, Pia Kyhle.

2001 *Sammanbrott vid tonårsplacering: om ungdomar i fosterhem och på institution: en rapport från CUS*. Stockholm: Socialstyrelsen, Centrum för utvärdering av socialt arbete.

Wulcyn, Fred H. & Goerge, Robert M.

1992 Foster Care in New York and Illinois: The Challenge of Rapid Change. I *Social Service Review*. (juni) Pp. 278-294.